

sesmagterne skulle koordinere deres arbejde således, at Tyskland forblev en økonomisk enhed.

Kilde: cit. efter Lippens s. 26-27.

Spørgsmål:

1. Hvad er de væsentligste begrundelser for kravet/ønsket om en europæisk union?
Hvad vil der ske, hvis unionen ikke realiseres?
2. Hvordan stiller de europæiske føderalister sig til stormagtskonflikten mellem USA og Sovjet?

Stormagternes holdning til Europa

KILDE 6

Den amerikanske udenrigsminister Marshalls tale på Harvard Universitetet d. 5. juni 1947:

(..) Vor politik er ikke rettet mod noget land eller nogen politisk lære, men mod hungersnød, fattigdom, fortvivelse og kaos. Dens mål skulle være en genoplivelse af den arbejdende økonomi i verden, som tillader opkomsten af politiske og sociale betingelser for eksistensen af frie institutioner. En sådan hjælp må – det er jeg overbevist om – ikke gives stykkevis, efterhånden som de forskellige kriser udvikler sig. Enhver hjælp som denne regering måtte give i fremtiden, skulle mere sigte mod

en helbredelse end blot lindring. Enhver regering, der er villig til at hjælpe med i arbejdet på genrejsning, vil finde fuld medvirken – det er jeg sikker på – hos De forenede Staters regering. Enhver regering, som arbejder på at blokere andre landes genopbygning, kan ikke vente hjælp hos os. Endvidere vil regeringer, politiske partier eller grupper, som søger at forlænge den menneskelige elendighed for at profitere deraf politisk eller på anden måde, møde modstand fra De forenede Stater.

Det er allerede klart, at før De forenede Stater kan gå videre i sine anstrengelser for at lindre situationen og hjælpe den europæiske verden til at begynde sin vej til genopbygning, må der træffes en overenskomst mellem landene i Europa med hensyn til situationens krav og den andel, disse lande selv vil bidrage med for at give en hvilken som helst aktion, denne regering vil tage, ordentlig virkning. Det vil hverken være passende eller effektivt, om denne regering påtager sig at trække et program op på egen hånd, der har til hensigt at bringe Europa økonomisk på fode. Dette er europæernes sag. Initiativet, mener jeg, må komme fra Europa. Dette lands rolle skulle bestå i venskabelig hjælp til planlægningen af et europæisk program og senere i støtte til et sådant program, så langt det er os praktisk muligt. Programmet skulle være en helhed med tilslutning fra et antal, om ikke alle, europæiske nationer (..)

Kilde: Documents on International Affairs, London 1947 s. 23 ff.

KILDE 7

Fra d. 27.6 til d. 2.7.1947 forhandlede England, Frankrig og Sovjet i Paris om dannelsen af en fælles europæisk organisation, der skulle koordinere og fordele den amerikanske Marshall-bjælp. Den sovjetiske udenrigsminister Molotov forlod mødet med følgende udtalelse:

Således har spørgsmålet om den amerikanske økonomiske hjælp, som man i øvrigt ikke har nogen præcis oplysning om, tjent som påskud for den britiske og franske regering til at søge skabt en ny organisation, der skulle placeres over de europæiske stater og blande sig i deres indre anliggender i den grad, at man giver dem bestemte direktiver vedrørende udviklingen af de vigtigste erhverv i deres lande (..) Imidlertid fremgår det klart, at de europæiske stater vil blive stater under kontrol og i første række vil de miste deres økonomiske selvstændighed og deres nationale uafhængighed til fordel for visse stormagter.

Der eksisterer to former for internationalt samarbejde. Den første er grundet på en udvikling af de politiske og økonomiske forbindelser mellem stater, der nyder lige rettigheder, og hvor den nationale suverænitæt ikke udsættes for fremmed intervention. Således er det demokratiske grundlag for et internationalt samarbejde, som nærmer folkene til hinanden og letter oprettelsen af en gensidig hjælp.

Der er en anden slags internationalt samarbejde, grundet på een eller flere

stormagters fremherskende stilling over for lande, som i nogen grad er faldet ned til underordnede staters stilling, berøvet en uafhængig regering. Det er tydeligt, at den første slags samarbejde mellem staterne, hvor de handler som partnere, der har de samme rettigheder, afviger radikalt fra den anden slags internationalt samarbejde, hvor dette princip ikke overholdes (..)

Gennemførelsen af dette forslag ville ikke føre til noget godt. Resultatet heraf ville blive, at Storbritannien, Frankrig og en gruppe lande, der følger dem, ville isolere sig fra de andre europæiske lande, og at de ville dele Europa i to grupper af stater, og dermed ville de forårsage nye vanskeligheder imellem dem.

Kilde: Lippens s. 31-32.

Spørgsmål:

1. Hvorfor er USA interesseret i at yde økonomisk hjælp til Europa?
2. Overvej om Marshalls tale indeholder ideologiske betragtninger og hensyn.
3. Hvorfor afviser Sovjet Marshall-hjælpen?
Hvordan stiller Sovjet sig generelt til europæisk samarbejde?

Argumenterne for imod

KILDE 17

Det konservative Folkepartis ordfører Ib Stetter i Folketinget d. 16.12.1971:

Den konservative folketingsgruppe går ind for, at det nordiske samarbejde fastholdes og uddybes i det omfang, det er foreneligt med indholdet i EF-traktaterne. Vi vil fortsat være aktive i de nordiske parlamentarikers møder i Nordisk Råd og i det løbende samarbejde i rådets udvalg, der dækker de fem vigtigste områder: det økonomiske, det juridiske, det sociale, det kulturelle og det trafikmæssige fagområde (..)

Jeg vil herefter omtale nogle af de kendsgerninger, som for os motiverer dansk tilslutning.

Vi opnår med de omtalte frihandelsarrangementer en faktisk sammenslutning af de to hidtil adskilte markeder for handel med industrivarer i Europa. Erfaringen fra EFTA-samarbejdet viser, at et stort marked virker inspirerende på de mange medarbejdere i dansk industri. Vi overser ikke, at der ved import fra tredielande af visse råvarer og halvfabrikata vil blive tale om en pris- og omkostningsforøgelse på grund af EF-toldtariffen. Vi finder, at fordelene ved det store marked langt opvejer denne ulempe.

Vi kommer med i en for os fordelagtig landbrugsordning, som indebærer, at vi opnår bedre eksportindtægter for vor store produktion af fødevarer. Jeg skal ganske undlade at komme med tal.

omfattende statsfinans-
irksomhed: uddeling
r, møder, studiekred-
ivat- og partifinansie-
; oplysningskampag-
måneder op til folke-
e præget af usaglige
onsekvenserne af et
EF-medlemsskabet.

te del var domineret
og selv om menings-
vist, at de ikke betød
holdningsdannelsen,
t godt billede af den
stemningen blev holdt
ing for befolkningens
angt de fleste organi-
og massemedier var
ansk medlemsskab af
folkeafstemningen var
askende: 57% stemte
32,8% stemte nej og
stemme.

e nej ved sin folkeaf-
det, at EF fra d. 1.
e 3 nye medlemmer:
; Danmark. – De seks
ii.

grunden for at Dan-
om optagelse i De eu-
llesskaber?

er man at afholde en
ing om spørgsmålet?
grundlag af din viden,
ålet egner sig til at
ved en folkeafstem-

Fagøkonomerne er enige om, at der på både kort og på lang sigt er tale om en betragtelig gevinst for samfundsøkonomien. Omvendt er de også enige om, at der er tale om et betragteligt tab, hvis Danmark vælger at stå uden for et EF, udvidet med England.

Ved en tilslutning skaber vi grundlag for at bevare og forbedre befolkningens levevilkår, men det er stadig kun et grundlag. Den mangeårige ubalance i dansk økonomi rettes ikke op alene ved tilslutning til EF. Vi må selv klare de såkaldte fundamentale svagheder i dansk økonomi. Det betyder, at vi skal stabilisere vort omkostningsniveau, bl.a. ved at føre en fornuftig indkomstpoltik og ved at begrænse de stadige stigninger i de offentlige budgetter, således at der bliver kapital og arbejdskraft til rådighed for produktion og eksport. Såfremt vi vælger at holde os udenfor, har vi stadig vore økonomiske vanskeligheder at kæmpe med, og vi må i så fald gennemføre foranstaltninger af hidtil ukendt omfang og virkning. Jeg henviser til fagøkonomerne, specielt til det økonomiske råds markedsanalyse vedrørende denne situation.

I det hele taget savner markedsdebatten, i hvert fald en stor del af den, klare forestillinger om, hvad der vil ske, når England går med og Danmark vælger at stå udenfor. Kan modstanderne virkelig tage ansvaret for, at Danmark på grund af en voldsom valutakrise fratages sin økonomiske selvstændighed? Det vil efter al sandsynlighed ske. Kan man tage ansvaret for, at manglende valutaændringer og en uoverskuelig markedsituation for dansk industri fører til arbejdsløshed måske som i 1930'erne?

Det er en risiko vi må se i øjnene. Kan man tage ansvaret for, at de mange fællesopgaver, som vi gerne vil løse, nødvendigvis må udskydes, fordi det økonomiske grundlag falder bort? Tør man virkelig henvise et isoleret Norden til selv at klare sin teknologiske udvikling, sine handelsmæssige og politiske problemer og sine forholdsregler over for multinationale virksomheder, ligende isoleret over for store økonomiske blokke i syd, i øst og vest? Alt dette kan kun bringes på plads og i orden inden for rammerne af et omfattende politisk-økonomisk samarbejde (...)

Den kendsgerning, at man øger samhandelen mellem de europæiske nationer, er ensbetydende med at skabe flere chancer for at udbygge det politiske samarbejde på andre felter, og den konservative folketingsgruppe betragter en sådan udvikling som et gode. Vi ønsker dog som Socialdemokratiet, at meningsudvekslinger om militære og forsvarspolitiske spørgsmål som hidtil skal finde sted i NATO. Men vi anser det for en helt naturlig proces, at der efterhånden vil skabes en tradition for gensidige informationer og konsultationer i andre politiske anliggender. Dette kan kun medvirke til at fjerne spændinger i Europa og formentligt simpelt hen hindre dem i overhovedet at opstå. Det kan kun være en fordel for Danmark at være med i dette begyndende politiske samarbejde, være med til at afgøre hvad De europæiske Fællesskaber skal udvikle sig til.

Vor gruppe betragter det som en ulykke, såfremt befolkningen ved folkeafstemningen vælger at isolere os. Inden for det store fællesskab vil der

blive truffet mange vidtrækkende beslutninger, som det øvrige Europa må acceptere og leve med. Danmark skal nødvendigvis være med, hvor afgørelsen træffes, og medvirke til at påvirke og lede udviklingen i vor del af verden, og vi skal være åbne og positive og selv lære af den nære kontakt hen over landegrænserne.

Kilde: Folketingets markedsdebat d. 16. december 1971 – cit. efter: "Sådan sagde de om Danmark og EF" – s. 50-56. Forlaget Aktuelle Bøger 1972.

Spørgsmål:

1. Hvilke konsekvenser vil dansk tilslutning til EF få for det nordiske samarbejde?
2. Hvilke fordele får henholdsvis dansk industri og landbrug ved EF-medlemskabet?
3. Hvad vil der ske med Danmarks økonomi, hvis Danmark ikke bliver medlem af EF?
4. Hvilke ikke-økonomiske argumenter fremfører Ib Stetter for dansk tilslutning til EF?
5. Hvordan vurderer du argumentationen?

KILDE 18

Poul Overgård Nielsen (Det radikale Venstre) i Folketinget d. 16.12.1971:

Historiekrivnerne har altid haft en tilbøjelighed til at samle sig om kejsere og konger og fyrster og diktatorer; sjældent har de beskæftiget sig med folket, med det enkelte menneske. I dag og

i de kommende måneder er vi sat til at skrive et stykke praktisk verdenshistorie. Tiderne skifter, men det forekommer mig, at det stadig ikke er folkets historie, vi beskæftiger os med. Ganske vist drejer det sig ikke længere om konger og kejsere – måske lidt endnu om diktatorer – men uden at vi gør os det helt klart, medvirker vi i øjeblikket til at skabe et afsnit af historien, som man kunne kalde eksperternes eller teknokraternes tidsalder. Spørgsmålet er, om det nu også er en opgave for demokratiske politikere. Er det liberale, radikale, socialdemokratiske eller socialistiske politikeres opgave at lovfæste det princip, at verden skal styres af eksperter og teknokrater? Det forekommer mig, at det frem for alt er vor opgave at sikre, at verden styres af folkene. Og trods alle de tågebanker og røgslør, der bliver udlagt i denne debat, vil det ikke være muligt at tilsløre, at det i fremtiden i hvert fald ikke bliver den danske befolkning, der kommer til at styre sine egne sager, hvis Danmark bliver medlem af dette fællesskab på Romtraktatens grundlag. Men sigerman, dette fællesmarked har jo slet ikke udviklet sig på Romtraktatens grundlag, man taler sig til rette. Jeg kan kun svare, at det er Romtraktaten og alle de senere trufne og alle fremtidige beslutninger, vi skriver under på at ville rette os efter – åbenbart uden at ret mange har læst, hvad der står med småt allernederst på policen.

F.eks. er jeg overbevist om, at det nordiske samarbejde ikke kan fortsættes eller forstærkes, sådan som langt den største del af den danske befolkning ønsker det. Både Ministerrådet og

økonomiminister ganske klart. Jeg mener ikke, at noget af det nordiske samarbejde kan fortsætte, selv om man siger, at det ikke er i strid med Fællesmarkedets bestemmelser. Det bliver nu en gang domstolen i Fællesmarkedet, der skal afgøre, om dette er rigtigt. Jeg er f.eks. personligt overbevist om, at det nordiske arbejdsmarked, toldfriheden og samarbejdet på en række områder vil være i strid med Fællesmarkedets hele hensigt og karakter, og ingen nok så velvillige fortolkninger eller direkte bortforklaringer kan efter min mening ændre meningen i Ministerrådets svar. Det nordiske samarbejde vil være forbi, hvis Danmark kommer ind i Fællesmarkedet (...)

Det er rigtigt, at det kan koste noget at stå udenfor, det er der ingen grund til at lægge skjul på. Men nogen katastrofe bliver det i hvert fald ikke. Hr. Stetter var næsten ved at få os til at briste i gråd, da han fortalte om 1930'ernes arbejdsløshed. Men man glemmer at fortælle os, at det også vil koste noget at gå ind i dette fællesmarked. Økonomisk vil det koste noget, og politisk vil det koste alt det, vi i mange årtier har villet med vores eget samfund (...)

Men når veljærgede tilhængere siger til danske arbejdere: "Det er for Jeres skyld, vi synes, Danmark skal ind i Fællesmarkedet, for vi andre kunne nok tale at holde os udenfor", så synes jeg for det første, at argumentationen er sunket et par grader for lavt, og for det andet, at man dermed regner den danske fagbevægelses medlemmer lidt for ringe. Jeg tror, at man uden at fornærme nogen kan sige, at ingen befolknings-

gennem mere end 3/4 århundrede har taget standpunkt efter overbevisning, selv om det kostede noget. Regn ikke den danske arbejder så ringe, for er der noget, han politisk ikke ønsker, tror jeg, hans ryg er bred nok til at bære følgerne af at sige nej. Fortæl, at det koster noget, men lad være med den helt urealistiske skrækpropaganda. Og fortæl så også, hvad det koster politisk, så skal befolkningen nok svare for sig.

Kilde: Folketingets markedsdebat d. 16. december 1971 – cit. efter: "Sådan sagde de om Danmark og EF" – Forlaget Aktuelle Bøger 1972.

Spørgsmål:

1. Hvad mener Poul Overgård Nielsen er fundamentalt galt med EF?
2. Hvilke konsekvenser vil dansk medlemskab af EF få
  - a) politisk?
  - b) økonomisk?
3. Hvorfor bør den danske arbejder sige nej til EF?

Annoncekampagnen – annoncekrigen

Spørgsmål til kilde 19 og 20:

Sammenlign kilde 19 og 20:

1. Hvad er teksternes budskab?
2. Hvilke politiske og psykologiske signaler udsender billederne?
3. Hvilken effekt mener du, de 2 annoncer har på læseren?

4 danske statsministre 4 stemmer for dansk JA til EF.

Den 2. oktober tæller enhver stemme lige meget, hvad enten den afgives af Erik Eriksen, Viggo Kampmann, Hilmar Baunsgaard, Jens Otto Krag eller Dem.

Men for langt de fleste vælgere må det tælle, at alle efterkrigsperiodens nule-

vende danske statsministre ikke er i tvivl om deres og Danmarks svar: JA til EF. Ingen er politisk enige med alle disse regeringschefer, men næsten alle er med én af dem.

Og han siger altså JA!

Komiteen for tilslutning til EF

Vingårdstræde 22, st. 11 41 23 København K Giro 2202

Erik Eriksen (VK-regeringen 1950-53), J.O. Krag (1962-68, 71-72) Hilmar Baunsgaard (VKR-regeringen 1968-71), V. Kampmann 1960-62)